

Het Friese jacht *Peep* wordt volledig gerestaureerd

Vorig jaar oktober maakte Theo Kampa bij jachtwerf Edwood in Garijp foto's van het Friese jacht *Peep*, dat in 1909 gebouwd is bij Lantinga in IJlst. Na ruim 100 jaar wordt dit jacht volledig gerestaureerd. Alleen het originele achterschot en wat bankjes zijn nog bruikbaar.

Tekst: Wim de Bruijn Foto's: Theo Kampa en sssrp

De huidige eigenaar, Bas van Munster, kocht het scheepje om er in de weekends met zijn gezin in Friesland mee te kunnen zeilen. Toen Theo Kampa vroeg wat de naam van het jachtje was, kwam als antwoord: *Peep*. Waarop Theo antwoordde: 'Dat is toevallig, dat is de boeier geweest van mijn vriend Joop van Viersen uit Haarlem. Zestig jaar geleden zeilde ik vaak mee en sliep ik zelfs aan boord, maar er zat toen een kajuit op...'

Thuis gekomen zocht ik direct op wat Vermeer in zijn onvolprezen boek *Het Friese jacht* over de *Peep* had geschreven. Dat was helaas niet zo veel. Hij rondde het boek af in 1992. Inmiddels blijkt veel meer bekend en vastgelegd. De huidige, onvermoeibare, Stamboekbeheerder Jan Eissens heeft inmiddels 14 A4-tjes vol met tekst en foto's geplaatst over dit scheepje, kijk daarvoor op www.sssrp.nl in de schepenlijst.

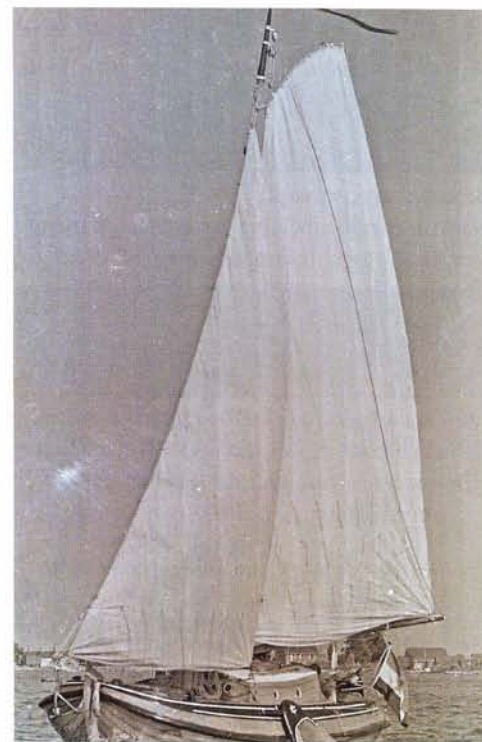
Tiende eigenaar

Lantinga bouwde het 6,12 m lange Friese jacht in 1909 voor eigen rekening en 105 jaar later is Bas van Munster de tiende eigenaar. In 1929 werd het opklapbare voordek met aan weerszijden zeildoek - waaronder 4 kinderen konden slapen - op de werf Hartog in Buiksloot vervangen door een vast

voordek. Achter de mast kwam een kleine kajuit. In 1939 kocht de heer Van Lingen, wethouder in Amsterdam het schip. In de bezettingstijd zou een van zijn zoons, genaamd Piet, bijnaam *Peep*, enige tijd met zijn Joodse vriendin zijn ondergedoken aan boord, dat toen de naam *Haaf* droeg. Ze zijn gevonden (verraden) en gefusilleerd. Ter nagedachtenis kreeg het schip de naam *Peep*.

In 1948 nam de nu 92-jarige Joop van Viersen uit Haarlem de boeier over van de familie Van Lingen. In 1953 nam hij deel aan de door de KZV Oostergoo georganiseerde reünie van Ronde Jachten in Grouw. Samen met een zevental andere boeiers en jachten werden ze achter een sleepboot via de grote rivieren naar Grouw gesleept.

Na 21 jaar met veel plezier met de *Peep* te hebben gezeild, had de familie Van Viersen behoefte aan een groter schip. Het werd een 9,84 m lange Vreedenburg schokker waarmee ze tot hoge leeftijd hebben gevaren. H.J.A. Mathôt, eveneens uit Haarlem, kocht in 1969 de *Peep*. We vinden een foto uit 1969 waar de boeier op een helling in Heemstede staat, kennelijk voor onderwatercontrole. Het is de helling van de toenmalige zeeverkennergroep St. Jozef - waar ik toen zelf lid van was. Vincent Mathôt was ook lid van die groep en dat moet ongetwijfeld

grote foto: Na acht maanden werk ziet de *Peep* er zo uit. Op de achtergrond de tjotter *Vrijheid* uit 1890 die in mei volledig gerestaureerd te water gaat. (Zie SdZ 2014.4)

zwartwit foto: De *Peep* als boeier met kajuit. (Bron sssrp)

familie zijn geweest, zodat het schip daar op de helling kon worden gehaald.

Al in 1976 verkocht Mathôt de boeier aan Van Gellekom in Westknollendam. Het boeisel in de kop werd nu verhoogd, de roef van Hartog werd vervangen door een iets kortere met meer zee, maar zonder schuifluik en er werden naast de voorste-

Peep weer als Fries jacht nadat de kajuit weg was gehaald en de naam Kale Jonker kreeg. (Bron SSRP)

ven kluisborden en beretanden aangebracht. Er werd weinig mee gezeild en in 1995 werd Maarten van der Post eigenaar van de boeier.

Ratjetoe aan brokstukken

Maarten is een handige vent en wilde het scheepje op termijn weer terugbrengen naar de staat in 1909. In 1997 werd de roef verwijderd en er kwam een nieuw tuig op. Ook de naam werd veranderd in *Kale Jonker*, maar verder kwam het niet.

In 2009 ging het schip terug naar Heeg en vijf jaar later wordt Bas van Munster eigenaar. Enkele jaren eerder was het, nu weer Friese jacht, beoordeeld door leden van het restauratiefonds van de FONV. In het rapport lezen we dat het een zeer omvangrijke klus zal worden om het schip te restaureren. Vele spanten zijn aan vervanging toe, slechts hier en daar zit een restant van een authentiek inhoud, verder is het een ratjetoe aan brokstukken spant, gelamineerd spul, ijzeren leggers, etc. Het gehele zeilwerk is gelamineerd en zit ter hoogte van de bovenkant van het boeisel, in plaats van ter hoogte van het berghout. De berghouten en stevens zitten ingepakt en de kans is groot dat daar weinig goeds onder zit. 'Het is te hopen dat bij de restauratie de moed kan worden opgevat om het schip terug te brengen tot de eenvoudige uitvoering die het van oorsprong heeft gehad.'

Toen Bas van Munster het schip dat toen *Zwaluw* heette kocht, wist hij dus wat hem te doen stond. Dat blijkt ook uit het verslag van de Criterium commissie van de SSRP nadat Van Munster het schip weer had geactiveerd in het Stamboek. Die schreef: 'Grote delen van zowel de gangen als van leggers en krommers met oplangers moeten worden vervangen. Ook de mastbank moet in zijn geheel worden vernieuwd. De achterstevens staat scheef achter het

schip en de nieuwere gangen die zijn aangebracht zijn verkeerd aangebracht (te veel naar voren en naar achteren, zonder rekening te houden met verspringende lussen, etc.). Het boeisel moet gerestaureerd, net als de berghouten. Kortom een behoorlijke klus voor een restaurateur.'

Hele romp nieuw

De stolpboerderij van Van Munster ligt in Warten, vlakbij de werf Edwood van Ed Jansma in Garijp. Daar werd in februari 2015 begonnen met de omvangrijke restauratie. Al het benodigde hout komt, net als in 1909 uit een eiken boomstam en de berghouten uit speciaal geselecteerde eiken krommers. De vervaardiging van het berghout neemt alleen al vier weken in beslag. Omdat Jansma het druk heeft riep hij de hulp in van Wout Rijpma die zijn opleiding kreeg bij Kees Sars, de houtbouwgoeroe bekend van de *Batavia*, het *Utrechts Statenjacht*, de *Palingaak* uit Heeg, de *Liburna* in Millingen en de Romeinse veerboot in Xanten.

Omdat het scheepje nog goed in model was, werden eerst de leggers en spanten vernieuwd. Zodat de nieuwe huidgangen later dezelfde vorm zouden krijgen als de bestaande gangen. Vervolgens werden voorstevens en kielplaat vervangen. Toen een stuk blik van een oude gang werd verwijderd, werd een stuk krant uit 1969 zichtbaar. Ook nieuwe teenstukken en de achterstevens werden vervangen. Daarna kon worden begonnen met de vlakgang en vervolgens de kimgang. Stuurboord- en bakboordgangen werden telkens zoveel mogelijk gelijktijdig aangebracht, zodat niet werd getornd aan de vorm van het schip. Daarna volgden de huidgangen. Elke houtbouwer heeft zijn eigen

techniek om vochtoverdracht tussen spanten en huid te voorkomen. De een gebruikt papier in bruine teer gedoopt, de ander zet er bitumen tussen. Bij Edwood wordt er gewerkt met een viertal lagen D1-olie. Die trekt goed in het hout.

Op de hierbij geplaatste foto's, zien we hoever de mannen zijn gevorderd op 30 oktober vorig jaar. Dan krijg je bewondering voor deze vakmensen. In nog geen acht maanden is de romp van de Peep weer als nieuw. De trotse eigenaar Bas komt bijna elke week wel kijken en meehelpt. Hij lijmdde bijvoorbeeld alle houtpropen in de gaten waarin de rvs schroeven waren gedraaid om de gangen aan de spanten te verbinden. Tussendoor is hij delen van het oude interieur, zoals vlonders, voordek, bankjes, die nog goed zijn, aan het kaal maken om ze vervolgens te schuren en vele malen te lakken. Er werd, achter het achterschot, nog het originele achterschot gevonden. Ook dat wordt door de enthousiaste eigenaar opgeknapt om weer te worden terug geplaatst.

Deze zomer zal na 109 jaar de *Peep* weer als origineel Fries jacht te water worden gelaten, ooit gebouwd door Lantinga, maar nu ingrijpend door Jansma en Rijpma van de werf Edwood gerestaureerd. De restauratie is ook te volgen op de website: www.edwood.nl. Nieuwsgierig geworden? Maak een afspraak via tel.: 06 39 143 558.

onder: Wout Rijpma is met een elektrische schaaaf bezig met het pasmaken van een zware legger. Er was heel wat krom hout nodig voor de krommers (rechts)

